Szerkesztő
hivatal é
Cluj-Kolozs
Pop. (Brass
Telefon: Sze
és kiadóhiva
Zs. N. Sz.

Dr. Ramasetter Róbert
I. Diszter 2. II. 8. Budapest

Kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez cimzendők. Kézratokat nem adunk vissza.

ÚJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA
Romaniában
Egész évre — — 850
Félévre — — 460
Negyedévre — — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—
Csehszlovákiában
Egy hónapra — cs 35·—
Egy szám — 1·50

1925 március 7 Péntek | Cluj-Kolozsvár ★ VIII. évfolyam ★ 55 szám | 5685. Ádár 11

Harminc öngyilkos katona

Ausztriában, ebben a kis köztársaságban harminc katona lett öngyilkos a tulzott fegyelem miatt. Szinte hihetetlenül hangzanék ez, ha parlamenti felszólalás nem tanuskodna a tény mellett. Ezek az öngyilkosságok azért annyira megdöbbentők, mert az osztrák hadseregben történtek; annak az ideális népköztársaságnak hadseregében, mely a mai európai államok között a legtöbb egyéni- és közszabadságot juttatja polgárainak. Ausztriában nemrégen még arról is szó esett, hogy az egész hadsereget feloszlatják, ezzel is dokumentálva a kis állam pacifista szándékát.

Csodálkozva kérdezzük: hogyan történhettek ezek az öngyilkosságok épen Ausztriában? Az, hogy aránylag nagyszámu öngyilkosság történt, annak a bizonysága, hogy a tulzott fegyelem — ujra közszellemmé lett az ausztriai hadseregben.

Nyilván azoktól a tisztektől támasztott közszellem, akik egy levitézlett mult dicsőségét szadisztikus hajlamokkal akarják pótolni.

A fegyelem par excellence germán sajátság. Már Hebbel panaszosan nevezi népét nyájnépnek, melynek legfőbb boldogsága az, ha parancsolnak neki. Ezért lehetett Németországban és Ausztriában ideális fegyelmet teremteni a hadseregben és hivatalokban, ezért lehetett erénnyé emelni a gondolattalanságot és az egyéniség hiányát. Ugy látszik: a szabadság szelleme a néplélekben is elhalványitotta a fegyelem iránt tanusitott kétségtelenül meglévő előszeretetet. Az ausztriai hadseregben történt öngyilkosságok erre vallanak. Békében ilyesmi nem fordult elő, vagy legalább is csak a legritkább esetben. A közkatona akkor érzéketlen volt bizonyos brutalitások iránt és a népszellem is iskolának, az élet iskolájának tekintette a hadsereget és ennek fegyelmét. Ma már érzékenyebbek lettek a a közkatonák is, ami azzal magyarázható, hogy a polgári jogok szabadsága, az emberi méltóságnak intézményesitett tisztelete nem viseli el a hadseregben fenntartani szándékolt tulzott, néha embertelen bánásmódot.

Azok a rendszerint alacsonyabb rangu tisztek, akik a régi szoldateszka szellemet igyekeznek fentartani, sokkal inkább konzervativ, sokkal inkább elfogult emberek ahhoz, hogy az időknek ezt a változását megértsék. Ebből a megértetlenségből fakadnak aztán a hasonló tragédiák.

Az emberek még a polgári életben is tulzott fegyelmet kénytelenek elviselni manapság. És ez nemcsak a fegyelmezők, hanem a fegyelmet elviselők büne is. Fegyelmetlenséget csak nagyon magas intelligenciáju, szellemileg érett emberek társadalmában lehetne eltürni, vagy elviselni. Az emberek annyi hiedelemnek, annyi káprázatnak, annyi egocentrikus törekvésnek rabjai, hogy szabadjára engedésük esetén mind fegyelmezőkké igyekeznének lenni anélkül, hogy őket fegyelmezni lehetne. Egy anarchisztikus deszpotizmus korszaka köszöntene ránk, aminek jaj volna a heverője.

És mégis: a tulzásba vitt fegyelmezés legalább is az, mely céltalan gyötréssel, mintegy önmagáért igyekszik „rendet“ teremteni a divergáló emberi akaratok fölött, — fölösleges, buta, embertelen megnyilvánulás. A gondolat- és szempontok nélküli fegyelem, különösen az, mely mások akaratát a maga egyéni céljainak szolgálatába akarja állitani, föltétlenül immorális. Mondhatnók: csak a kollektiv fegyelem az, mely jogos, sőt elengedhetetlen. Nagy nemzeti érdekek, a fejlődés szolgálatába állitott mozgalmak nem nélkülözhetik a fegyelmet, különösen azt a bizonyos szellemi fegyelmet, melynek nem kancsuka, pofon és börtön az eszköze, hanem egy ezeknél sokkal hatalmasabb közszellem, mely erkölcsi halottá teszi az ellenszegülőket. A tulzott, a terrorisztikus fegyelem — minden lelki és szellemi tartalom nélkül — csak ideig-óráig tarthatja felszinen magát, mint az a fa, melynek gyökereit hatalmas férgek rágták meg. A katolicizmus világuralma az autodafék tüzével vette hanyatlásának kezdetét; a napoleoni hadsereg szétzüllése tulajdonképen akkor indult meg, mikor már csak a puszta katonai fegyelem tartotta össze az egyes seregrészeket, melyeknek tömegeiből kihunyt a lelkesedés tüze és a mámor helyét a lehangoltság foglalta el. A nemzetközi munkásmozgalmak lebecsülhetetlen sikerei a legélénkebb dokumentumok arra, hogy lehet fegyelmet teremteni brutalitások nélkül, hogy elég a szellemi fegyelem is a tömegek összetartására. A fegyelmező brutális bábbá, vérengző fenevaddá változik át, mihelyst célját nem tudja adni brutalitásának; mihelyst büntető földi istenként: kegyetlen módokkal torolja meg a sérelmeket. Éppen ezért volt vadállati ténykedés azoknak az osztrák tiszteknek „működése“, akik minden cél és magasabbrendü érdek nélkül gyötörték meg a kis osztrák hadsereg közkatonáit. Ausztriának nincsenek — nem is lehetnek — imperialista s igy háborus tervei, tehát hadsegében semmi helye nincs a tulzott fizikai fegyelemnek. Egy népköztársaság katonáinak győzelmét csak a szabadságáért való lelkesedés, a hazáért való önzetlen szeretet biztosithatja, amit viszont nem lehet pofonnal beleverni senkibe. És különben is — egyik oldalon szélső polgári szabadság — másik oldalon középkori deszpotizmus a hadseregben, — ez olyan ellentmondó, amit nem lehet elviselni és főleg nem lehet eltürni. A csökevény-szoldateszkát fel kell világositani anachronisztikus tévedései felől. Ami tegnap helyes lehetett — mondjuk — a Gesammtmonarchie érdekei nevében, az ma már nem hogy helyes volna, de egyszerüen jogtalan és igy megszüntetendő. *(s. l.)*

Kommunisták is jelöltet állitanak a birodalmi elnöki székre

Legtöbb esélye Marx volt kancellárnak van

(Berlin, márc. 6. *Az Uj Kelet tudósitójától.)* A németországi pártok között egyelőre bizonytalannak itélik meg a birodalmi elnök választási esélyeit. Pártközi megbeszélések csak a közeli napokban várhatók, annyi azonban már bizonyosnak vehető, hogy a centrum, a szociáldemokraták és a demokraták egységesen fognak eljárni, ha szükség lesz egy másodszori választásra. Ebben az esetben a három párt minden valószinüség szerint Marxra fog szavazni. Az első szavazásoknál még külön fognak menni a pártok. A szociáldemokraták mindenesetre fel fogják állitani a maguk jelöltjét és ha kisebbségben maradnak, párthiveik előtt nyilvánvalóvá tehetik, hogy a számukra legmegfelelőbb jelöltet, Marxot, választhatják, aki a demokráciának és haladásnak igaz hive.

Azonban nincsen teljesen kizárva az sem, hogy amennyiben a jobboldali pártok megegyeznének valakinek a személyében, aki a választók előtt is rokonszenves, hogy ezt már az első választások alkalmával elnökké választják. Ez megtörténhetne például, ha dr. Luther birodalmi kancellár hajlandó jelöltetni magát a jobboldali pártok által, minthogy Luther a nép széles rétegeiben nagyon szimpatikus. Kérdéses azonban, vajjon Luther el tudna-e határozni arra, hogy Marx ellen jelöltesse magát. Ha az első választások eredménytelenek maradnának és a másodszori választások előtt a republikánus pártok Marx jelölésére egyesülnének, akkor Marxnak mindenesetre nagy esélyei vannak arra, hogy megválasztják, azonban egész biztosra ez sem vehető. Mert számitani kell azzal, hogy Délnémetországban, ahol a vallási ellentétek sokkal erősebbek, mint északon, még a baloldali pártok választóinak egy része sem fogja tudni elhatározni magát arra, hogy katolikus jelöltre szavazzon. Különösen áll ez a protestáns bádeni és würtenbergi parasztságra.

A németországi kommunista párt természetesen egészen önállóan fog jelölni az elnökségre. A párt hivatalos lapja, a „Rothe Fahne“ szerint Ernst Thöllmann a birodalmi gyülés képviselője lesz a kommunisták elnökjelöltje.

Ebert halála alkalmával a kommunista és jobboldali ujságok közül néhányan a halott elnökről méltatlanul irtak. Ez arra inditotta a hatóságokat, hogy az illető lapok ellen eljárást inditsanak. Néhányat két hétre megszüntettek.

Parlamenti védőbeszéd Haller István panamái mellett

Csiki képviselő a zsidóknak tulajdonitja az egész hadjáratot. Haller hazajön, hogy rágalmazóit biróság elé állitsa

(Budapest, március 6. *Az Uj Kelet tudósitójától.)* A nemzetgyülés mai ülésén Csiki József keresztényszocialista képviselő beszélt először. Beszédében kijelentette, hogy a keresztényszocialista párt a Haller-ügygyel mindaddig nem foglalkozott, amig az egyéni téren mozgott. Mikor azonban a párt meggyőződött arról, hogy a támadás nem egy ember hibáinak felderitésén dolgozik, hanem az összes keresztény pártok kompromittálását tüzi ki feladatául, a párt kötelességének érzi az ügyben állást foglalni. A Haller elleni sajtóhadjáratnak az a célja, hogy a fővárosi választások előtt tervezett egységes keresztény párt tömörülését kompromittálja és a keresztény tömegeket elhóditsa a keresztény pártoktól. Hogy a keresztény pártok egységét megbontsák, Haller személyét választották ki támadó felületnek, mert ő alkotta a numerusz klauzuszt.

Vician képviselő itt közbeszól:

— Nem engedjük eltörülni a numerusz klauzuszt!

Ezután Csiki folytatja beszédét és rámutat arra, hogy a numerusz klauzusz megalkotója ellen a zsidóság mindenre képes. Erre Haller távolléte a legalkalmasabb pillanat, mert ő távollétében nem védheti magát. A szónok kérdezi, miért nem fedezték fel az állitólagos panamákat akkor, amikor Haller idehaza volt. Csiki szerint Haller diadallal járja be Amerikát, ahol a keresztény politikát hirdeti s ahol szembe találja magát Károlyival és hiveivel. Károlyi hivei ezt arra használják ki, hogy alattomosan támadják meg személyét s igy Hallert haza kényszeritsék védekezni a rágalmazók ellen.

— Haller — mondja Csiki — rövidesen haza is jön, hogy rágalmazóit biróság elé állitsa. Haller személyén át a keresztény politikát támadják, de tévednek azok, akik azt hiszik, hogy a keresztény egységet ezzel szétrombolják. A támadások — mondja Csiki — még jobban összekapcsolják a keresztény pártokat.

Elkészült a Zöld könyv

Bucuresti-Bukarest, március 6. Hivatalos közlés szerint a kormány elkészült a Zöld könyvvel. Két napon belül elkészül a Zöld könyv francia és angol forditása is, amikor is a Zöld könyvet megküldik az összes kormányoknak és a külföldi sajtóorganumoknak is.

Bizalmatlanságot szavaztak az Izmed kormánynak

Angora, **március 6. A nemzetgyülés az uj Izmed-kormánynak százötvenöt szavazattal huszonhárom ellenében bizalmatlanságot szavazott.**

Mikor a haldokló rávall a gyilkosra

Rejtélyes büntény Uzdiszentpéteren

(*Cluj—Kolozsvár*, március 6. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) A kolozsvári törvényszék elé a tegnap ismét felvonult a titokzatos Falu, ahonnan az élet ezer gyökere rejtélyes nedveket sziv s ahol az emberek sokkal bonyolultabb lelkiösszetételüek, mint ahogyan a városi ember képzeli azt.

A legsötétebb büntények, mint a statisztikák mutatják, a falvakból kerülnek elő, melyeknek élete sokszor olyan rejtélyekbe torkollik, hogy nincsen birói szem, nincs müvészi intuició, mely átérezné és világosan látná az események mögé rejtőző motivumokat.

A tegnap egy uzdiszentpéteri paraszt, *Szőlősi Sándor* állott a törvényszék előtt. Sulyos vád volt terhére irva: 1924 október 20-án vasvillával agyonverte a bitai gazdaság egyik parasztkocsisát, *Görbe Báni* cigánylegényt. A büntény nagyon rejtélyes körülmények között történt. A birósági aktákból csak azt lehet kiolvasni, hogy az illető napon mikor Szőlősi Sándor, aki ugyanott teljesitett szolgálatot, mint első kocsis bement az istállóba, ottan vérbefagyva kapta Görbét. Azonnal összekiabálta a falubelieket, akiknek elmondta, hogy Görbe Báni halálán van és mindjárt hozzátette, hogy valószinüleg lovak rugták össze.

A kiabálásra összegyült a cigány házanépe is oda az istállóba s vallatni próbálták a még mindig vérző szerencsétlen embert. A cigány már nem tudott felelni a hozzá intézett kérdésekre, csak a szemét forgatta és a fejével bólintott egyet-egyet. A körülálló nép sejtette, hogy büntényről van szó s éppen ezért elkezdték sorba mondani a falubeli férfiak nevét és mindegyik után megkérdezték: ez vert meg? A haldokló mindenkire nemet intett. Legutoljára hagyták a Szőlősi Sándor nevét, mert ugy tudták, hogy a haldokló ezzel a legjobb barátságban élt. Mikor azonban a nevét kimondották, meg lepő dolog történt. A cigány arca eltorzult és utolsó erőfeszitésével ezt sóhajtotta:

— *Ő vert meg.*

Szőlősi természetesen tiltakozott ez ellen s azt állitotta, hogy hazudik a haldokló. Bizonyitani kezdte, hogy ő igy találta, mikor belépett az istállóba. A haldokló azonban hajthatatlan maradt. Alig érthetően nyöszörögte:

— *Sándor, te vagy a gyilkosom . . .* — és ráfüggesztette merev szemeit.

A csendőrség természetesen azonnal letartóztatta Szőlősit és beszállitotta a kolozsvári ügyészségi fogházba. A vizsgálóbiró előtt a vádlott beismerő vallomást tett.

A tegnapra kitüzött főtárgyaláson azonban mindent tagadott. Azzal védekezett, hogy ő jó viszonyban volt a megölt Görbe Bánival és azt is megemlitette, hogy azok a lovak, amelyek mellett Görbe szolgálatot teljesitett, már több embert veszedelmesen megrugtak. A kihallgatott rendőrorvos azonban kijelentette, hogy a meggyilkolton látszott sérüléseket egyáltalán nem lópatkó okozta, hanem más ütőszerszám, mint például vasvilla. A kihallgatott tanuk is a vádlott ellen vallottak, Orosz Mária uzdiszentpéteri lakos esküvel bizonyitotta, hogy a haldokló félreérthetetlenül Szőlősire vallott.

Constantinescu ügyész sulyos büntetést kért a vádlottra. Utána dr. *Giurgiu* János ügyvéd hatalmas védőbeszéde következett. A közel két óráig tartó beszédek után a biróság itélethozatalra vonult vissza és félóra mulva kihirdették az itéletet: *Szőlősi Sándort halált okozó sulyos testi sértésben mondotta ki bünösnek és ezért háromévi és négyhónapi fegyházra itélte a törvényszék.* Négy hónapot leszámitott mint vizsgálati fogságot. Az itélet ellen ugy az ügyész, mint a vádlott felebbezést jelentett be.

Az itélet kihirdetése után az elitélt jelenlévő felesége azonnal elájult.

A népszövetségi tanács ülésének programja

Tárgyalni fogják a görög és bolgár kisebbségeknek ügyét is

(*Bécs*, március 6. *Az Uj Kelet tudósitójától.* A népszövetségi tanács e hó 9-én kezdődő ülésének programját már meghatározták. A program első pontján a genfi jegyzőkönyv kérdése szerepel, mellyel kapcsolatban nem valószinü, hogy az angol koronauradalmak kérdésében érdemleges döntést hoznak. A népszövetségi tanács ezenfelül tárgyalni fogja a hadianyagok magánosok által való előállitásának kérdését; a békeszerződések következtében Magyarországra, Németországra, Ausztriára és Bulgáriára vonatkozó katonai intézkedések ellenőrzését.

A konfererencia kapcsán Smith a magyar szanálás, Zimmermann pedig az osztrák szanálásakció eredményéről terjesztik elő jelentéseiket. Részletes tárgyalás alá kerülnek Danzig hovatartozandóságának, valamint a Saar-terület kérdése. A konstantinápolyi görög kisebbség kérdésével kapcsolatban a görög patriarka kiutasitásának ügyét is tárgyalás alá veszik és ezzel kapcsolatban a nyugattráciai, a görög és a bolgár kisebbségek ügye is részletes megvitatás alá kerül.

Freud professzor a héber egyetemről

Előkészületek a megnyitási ünnepségre

(*Bécs*, március 6. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) Dr. *Chajesz* főrabbi, az Actionskomité elnöke többek között a bécsi egyetem professzorát, Sigmund *Freudot* is meghivta a jeruzsálemi héber egyetem megnyitására. A tudós a következő érdekes levélben válaszol a meghivásra:

„A történészek arra oktattak bennünket, hogy kis népünk csak azzal tudta tulélni állami önállóságának összeomlását, hogy ezután szellemi javaira fektetett sulyt: vallására és irodalmára.

Ime megérjük, hogy e nép azt a kilátását, hogy ősei földjét egy világuralmi hatalom segitségével megnyerheti, a régi fővárosában alapitott egyetem megnyitásával fogja ünnepelni.

Az egyetem olyan hely, ahol a tudományt tanitják, azt a tudományt, amely felülemelkedik vallási és nemzetiségi elkülönödéseken, ahol csak tudományos kutatásokat végeznek. E kutatások eredményei értetik meg az emberiséggel a körülöttünk zajló jelenségek természetét és ezek mutatják, hogy menynyire vagyunk rabjai a természetnek.

Olyan vállalkozás ez, amely *egyben tiszteletreméltó bizonysága annak a fejlődésnek, amelyre népünk a két évezred sulyos sorscsapásai ellenére folytatott.*

Nagyon fájlalom, hogy betegségem meggátol abban, hogy a jeruzsálemi egyetem megnyitásán jelen lehessek.

Az egyetem biológiai és kémiai laboratóriumai, a gépek, a szerszámok és a müszerek már teljesen rendben vannak. Ezen a szakon több egyetemi hallgató és egyetemi tisztviselő már meg is kezdte müködését. A filozófiai fakultás helyiségei egyelőre Fodor professzor osztályán vannak. Azonban csak ideiglenesen, mert az egyetem kuratóriuma már bérelt egy házat, ahová el fogják helyezni az uj osztályt. Egyelőre a házban lévő helyiségeket épitik át az osztály céljainak megfelelő módon. Az egyetem udvarában nyolcvan munkás dolgozik, egy részük elkészíti a hatalmas amfiteátrumot, amely a megnyitó ünnepségek alkalmára épült. Az amfiteatrum ugy lesz elkészitve, hogy onnan a Jeruzsálemet környező hegyekre és a Holt-tengerre nyiljon szép kilátás.

Az egyetem épületkomplexuma száz dunamnyi területen lesz elosztva. Az egyetemmel szemben egy szintén az egyemhez tartozó telek áll, amelyre a nemzeti könyvtár palotáját fogják felépiteni. Az amfiteatrumot betonból épitik és maradandóvá teszik. Középen szószék lesz. A jövőben nagy ünnepségeket és népgyüléseket lehet majd itt tartani.

Spanyolzsidók Jugoszláviában

Irta Pető Gergely

A spanyol zsidók letelepedése Jugoszláviában, illetőleg az akkori Szerbia területén a XV. század végén történt. Mint régi történelmi feljegyzések bizonyitják, már ezt megelőzően is éltek kevésszámu zsidók Szerbiában, akik kazár eredetüek voltak és Magyarországból szivárogtak át. Ezek rövidesen elszerbesedtek, szerb családi neveket vettek fel, mint: Lebovics, Markovics stb. és néhány évtized mulva már nyomtalanul el is tüntek az asszimiláló szlávok között.

Az első spanyol eredetü zsidókat a spanyol inkvizició 1492. évi eretnek-törvénye után találjuk Szerbiában. Az inkvizició alatt a zsidók kiüzetése Spanyolországból Torquemada Tamás (született 1420-ban Segoviában, meghalt 1498-ban) főinkvizitor átkos emlékéhez füződik. A történelem tanusága szerint ugyanis Torquemada Tamás dominikánus prior volt a sugalmazója az 1492. évben kiadott ediktumnak, amely a zsidókat a megkeresztelkedés vagy a kivándorlás alternativája elé állitotta. Gyáva zsidók tizezrei esküdtek ekkor a feszületre, sok ezren inkább a máglyahalált, avagy a kerékbetörést választották és ajkukon „Semá jiszroél"-lal haltak bátran vértanuhalált a hitért. A vérszomjas Torquemada, a zsidóság egyik legnagyobb üldözője és ellensége historikai feljegyzések szerint több mint 100 ezer családot üzetett ki Spanyolországból, parancsára 8800 hithü zsidót égettek meg és 90 ezret sujtottak más sulyos büntetéssel. A szegény kézmüvest bebörtönözéssel, mig a gazdag kalmárokat, hajózási vállalkozókat vagyonuk elkobzásával a megkorbácsoláson, nyilvános pellengésre állitáson, éheztetésen és tömlöc bevetésen felül.

A százezer kiüzött zsidó család nincsetlenül indult neki a nagy világnak uj hazát keresni, amelyik az antiszemitizmus fénykorában szeretettel befogadná, vagy legalább megtürné őket. A hátukon volt a házuk, a kebelükön a kenyerük. Mintegy ezer család hosszas viszontagságok után az akkor török uralom alatt nyögő Szerbiában telepedett meg 1496—1499 körül. A zsidók főleg kereskedéssel foglalkoztak, amihez Szerbia akkori félvad, nomád és kulturálatlan népei között fényes alkalom kinálkozott. De voltak köztük iparosok, irástudók, tanitók, papok és orvosok is. Főleg a Finzi, Albahari, Alkalay, Katalan, Rousso, Coen, Cohen, Albala, Danon stb. családok voltak az első menekülők Spanyolországból, akik megtelepültek szerb földön. A szerbek a magasabb kulturáju zsidókat szivesen és szeretettel fogadták és a szeretetre a zsidók később százszorosan rászolgáltak, mert a későbbi háboruk foyamán: az 1717. évi török járom lerázásakor, Szerbia 1804. évi szabadságharcában, az 1912—13. évi balkánháborukban és 1914—18. évi világháboruban haláltmegvető hősiességgel harcoltak a szerbek oldalán. Nem egy zsidó katona ért el magas tiszti rangot a szerb hadseregben, zsidó hősök százai szereztek magas és legmagasabb kitüntetéseket, fontos állami tisztségeket biztak zsidókra, idegen uralkopók udvarába rendelték ki őket követül — mert Szerbia mindenkoron demokrata állam volt, türelmes a más vallása iránt és a szerbek csak egyéni értékük és képességeik szerint itélték meg az embereket. Az antiszemitizmus a szerb néptől teljesen távol álló fogalom és még szomoru napjainkban sem tudott tért hóditani.

A spanyol zsidók sulyos befolyással birtak mindenkoron, gazdag és tehetséges embereket adtak a szerbségnek, akiktől viszont türelmességen és mindennapi kenyéren kivül kellő tiszteletet is követeltek ugy maguknak, mint egész fajtájuknak. Időtlen idők óta élveznek a spanyol zsidók a szerbekkel egyenranguságot. A sárga folt, a ghetto Szerbiában mindenkor ismeretlen megszégyenités volt. Sőt a régi szerb alkotmány megbélyegzésnek, sértőnek tekintette azt is, ha a zsidót — zsidónak szólitották. A „zsidó" elnevezést ebben a formában használni nem volt szabad, a zsidót jelentő: „*zsidov, csifut*" szavakat huszonöt bot terhe alatt törvény tiltotta el. A zsidót hivatalosan és népiesen is egyaránt „*jevrej*"-nek, hébernek nevezték nemzetisége szerint, a vallása pedig „*mojszijevszke vere*", Mózes vallása volt.

Rossz dolguk a szerbek alatt a zsidóknak sohasem volt. Letelepedésük után néhány évtizedre, mikor a leghatalmasabb török császár: Szulejman szultán elfoglalta Magyarországot (1538), a láncrafüzött magyar rabokkal együtt számtalan zsidót is magukkal cipeltek a török janicsárok a szintén török hódoltság alatt nyögő Szerbiából. A szép zsidónőket pedig háremhölgyeknek adták el a kerületi kormányzó pasák a szultán háreme részére, vagy maguk mellé vették őket odaliszk gyanánt.

Obradovics Doszitelj, (1739—1811) Szerbia első történetirója „*Szerbia története*" cimü történelmi müvében hizelgő szavakban emlékszik meg a spanyol zsidóságról: „A hispániai hébereek szorgalmas kalmárok . . .", majd az „*1804. évi szerb forradalom története*" cimü müvében hosszan ir

Rádió segitségével fogtak el egy nemzetközi szélhámost

Lakat mögött a hirhedt „deviza-ellenőr"

(*Berlin*, márc. 6. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) A Köpeniki kapitány üzelmeire emlékeztet az a szélhámos, akit mostanában fogtak el a szászországi Bernburg városában rádió igénybevételével. A szédelgőt már több izben elfogták és fogházbüntetésekkel sujtották, de soha nem lehetett megállapitani kilétét. A csaló a következő nevek alatt: Robert Karl, Kliermayer, Paul Therich, Otto Krausz, Peter Thorn és Paul Thorsch, müködött. Most végre megtudták, hogy a soknevü szélhámos azonos az 1871-ben Triesztben született Guido *Tamborinoval*, akinek szállitóüzlete volt Bécsben, majd artista lett, később büvész és cirkuszi állatszeliditő. Tamborino valamikor impresszário volt és ezen a pályáján tanulta meg a kigyók és nyulak idomitását. Majdnem az egész világot bejárta, mindenütt csalásokat követett el és már 1900-ban hat hónapot ült csalás miatt — Párisban. Két évvel később Lyonban itélték el két évre, 1903-ban szülővárosában, Triesztben bukkant fel, ahol lopás miatt három évi sulyos börtönt szenvedett, 1905-ben azonban már csak pénzbüntetésre itélték el sulyos testisértés vétsége miatt, amit egy artistanő ellen követett el, mig 1910-ben csalás és tiltott visszatérésben marasztalta el a párisi törvényszék négy évi börtönre és ötszáz frank pénzbüntetésre. A háboruban ismét Bécsben találjuk a szélhámost, ahol ujabb pénzbüntetést kapott egy enyhébb természetü bünözéséért. 1920-ban a bécsi Landesgericht már három évi sulyos börtönre itélte csalásért, azonfelül számüzte az országból. Közben a számüzetést visszavonták, büntetését pedig egy évre csökkentették le. 1924 szeptemberében a fegyházak szerelmesét Drezdában találjuk, ahol Robert Karl Kliermayer név alatt csalás és okirathamisitás miatt itélték el öt hónapra. Ezt a büntetést azonban csak részben töltötte ki, mert közben megszökött a börtönből.

Tavaly Drezdában feltünt egy ember, aki biztos fellépésével a pénzügyi hivatalnál el tudta hitetni, hogy a kormány megbizásából ellenőriznie kell a bankok devizaosztályait. A pénzügyi hivatal vezetője olyan udvarias volt hozzá, hogy egy tisztviselőt is adott melléje. A szélhámos megjelent a bankokban, hogy ellenőrizze a devizakészleteket és ahol „szabálytalanságokat" talált, ott egyszerüen lefoglalta a devizakészleteket. Az egyik bank följelentésére a szélhámost végül Drezdában lefülelték és elitélték. A büntetést a Plötzenseeben lévő börtönben kellett volna kitöltenie, azonban az elmult év december 23-án hirtelen megszökött a cellából és azóta eredmény nélkül keresték a büntető hatóságok.

Január egyik napján *Grützner*, a plötzenseei börtön örmestere gunyoshangu levelet kapott Bécsből. Az állitólagos Kliermayer üdvözölte a az „ügyes szászországi rendőrséget, ügyészséget és bünfenyitő intézményeket, amelyekért millió adófizető verejtékes munkával hoz áldozatokat". A levél végén Kliermayer meghivta az őrmestert egy kedélyes bécsi vacsorára.

A drezdai rendőrség nyomban interveniált a bécsi rendőrigazgatóságon, ahol ki is deritették a szélhámos hollétét. Amikor azonban a detektivek a hotelbe jöttek, ahol a körözött szélhámos lakott, már csak hült helyét találták. Kliermayer ugy „lógott meg", hogy holmiját kidobta az ablakon és a lakásban egy cédulát hagyott hátra, jelezve, hogy nem volt pénze és Németországba kell átmennie egy kis pénzmagért.

Erre „Mindenkihez" kezdetü rádiót adtak le az összes közbiztonsági szervekhez intézve. A rádión pontosan jelezve volt a szélhámos személyleirása és csalásainak összes módszerei. Igy sikerült öt Bernburgban épen akkor elfogni, amikor egy hamisitott hitellevél segitségével 950 aranymárkát akart felvenni.

Borzalmas vasuti katasztrófa Bukarest mellett

Tizenkét halott és huszonyolc sebesültje van a karambolnak

(*Bucuresti-Bukarest*, március 6. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) Ma hajnalban öt órakor borzalmas vasuti katasztrófa történt Bukaresttől alig öt kilométernyire Magosoia és Chitilla állomások között,

A chitillai állomás egyik váltóőrjének hibájából egy áruval tömött tehervonat és egy vegyes vonat, amelynek mozdonya mindössze két katonákkal tömött személyvagont vitt magával,

teljes menetsebességgel egymásnak rohant.

A karambol borzalmas pusztitást vitt véghez. A két mozdony pozdorjává zuzódott, a tehervonatnak hat kocsija törött pozdorjává, mig a vegyesvonatnak mindkét katonákkal tömött kocsija, a szó szoros értelmében darabokra törött. A mentési munkálatokat azonnal megkezdték, amelynek során

tizenkét halottat és huszonyolc sebesültet huztak ki a romok közül.

A halottak között van az egyik mozdony vezetője is. A huszonnyolc sebesült között tiznek állapota igen sulyos.

A katasztrófa hirére Mardarescu hadügyminiszter, Munteanu, a hadügyminiszterium vezérigazgatója, dr. Poperea tábornok-orvos és Nicoleanu tábornok rendőrprefektus azonnal a helyszinre utaztak, hogy a mentési munkálatok vezetésében résztvegyenek. A sebesülteket kórházvonaton azonnal Bukarestbe szállitották. Az összeütközés szinhelyét

a kiváncsiak ezrei lepték el, ugy, hogy a rendőrségnek kordont kellett vonnia.

A karambol egy félkilométernyi távolságon, teljesen elpusztitotta a pályát.

Duca Magyarország költségvetése revizióját követeli

A külügyminiszter szerint Magyarország költségvetése propagandaösszegeket rejteget. A román kormány megtette a szükséges lépéseket a szövetségeseknél

(*Bucuresti-Bukarest*, márc. 6. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) A kamara mai ülésén jelentéktelen interpellációk után *Popovici* Mihai nemzeti párti képviselő rámutatott arra, hogy az Erdélyben érvényben lévő választójogi törvény előirja, hogy a választásoknak megszakitás nélkül kell lezajlaniok.

A jelenlegi kormány sok izben megszegte ezeket a rendelkezéseket és az éjszaka tartamára mindannyiszor megszakitotta a választásokat. A kormány most még megtoldotta egy lépéssel visszaéléseit, mert a szászrégeni választást már ab ovo két napra tüzte ki.

Tataresku válaszában kijelentette, hogy megadta az utasitásokat, hogy a szászrégeni választások az erdélyi törvényeknek megfelelően, megszakitás nélkül folyjanak le.

Ezután Duca külügyminiszter beterjesztette ratifikálás végett a Csehszlovákiával létrejött egészségügyi egyezményt. Marzescu igazságügyminiszternek ama javaslatát, hogy az erdőkihágásokért bünügyi eljárás alá vont móc lakosság amnesztiában részesüljön, megszavazta a kamara.

Duca külügyminiszter azután nagy figyelem közepette válaszolt Gradisteanu képviselő tegnapi Magyarországra vonatkozó interpellációjára.

— Tényleg igaz, — mondotta Duca — hogy Magyarország csak egy harmada Románia területének és ezzel szemben a költségvetése ugyanannyit tesz ki, mint a mienk. Magyarországnak harmincezer főnyi hadserege van és ennek a maroknyi hadseregnek háromnegyedmilliárd lejnyi költséget irányzott elő.

Ugyanakkor Románia százötvenezer főnyi hadseregének fentartására egymilliárd nyolcmillió lejt fordit.

— Nyilvánvaló, hogy Magyarország költségvetése propagandaösszegeket foglal magába és ezért jogunk van ahhoz, hogy *követeljük Magyarország költségvetésének revizió alá vételét. Magyarország azzal, hogy teherbirásához arányitva, nagyobb büdzsét állitott be, kibujik békeszerződésben foglalt kötelezettségeinek teljesitése alól. Megtettük a lépéseket a szövetséges államoknál és minden reményünk meg van arra, hogy intervenciónknak meg lesz a kivánt eredménye.* (Általános taps és helyeslés.)

Gradisteanu közbeszól:

— A külügyminiszter ur válasza nem terjed ki Magyarország katonai leszerelésének ügyére.

Duca azonnal válaszolt a közbeszólásra.

— Ebben a kérdésben is — mondotta — megtettük a szükséges lépéseket és minden bizonnyal lépésünket siker fogja koronázni, mert a leszerelési folyamat a népliga felügyelete alatt történik.

Több jelentéktelen javaslat megszavazása után a kamara üléseit a böjtnapokra való tekintettel csütörtökig elnapolták.

---

a héberek hősiességéről az ellenség előtt, hüségükről, pénzáldozataikról a haza oltárán és megbizhatóságukról.

A szerbiai spanyolzsidók száma az 1912. évi balkánháboru kitörésekor mintegy 60.000 volt. A zsidók vezettek a kulturában, kereskedők, tisztviselők és intellektuelek voltak. A balkáni hadjáratban hősöket felülmuló módon halálfélelmet nem ismerő bátorsággal küzdöttek. Az uj szerb történelem beszámol arról, hogy Drinápolynál a törökök ellen teljes diákhadosztályok küzdöttek, csupa egyetemi hallgató, külföldi egyetemekről hazájuk védelmére összesereglett ifjak és ezek sorában sok-sok ezer képzett zsidó ifju. Tudvalevő, hogy ezek a diákhadosztályok a drinápolyi ütközetben megsemmisültek ugy, hogy hirmondó alig maradt belőlük.

Itt semmisült meg Szerbia virága, intelligenciája és vele együtt a zsidóság szine-java, értelmisége is. Hivatalos szerb veszteség-kimutatás szerint 11.614 mózesvallásu egyetemi hallgató esett el a balkáni háboruban.

Az 1914—18. világháboruban szintén ott találjuk az összzsidóságot a szerbek oldalán. Felszabaditó Nagy Péter király mondta az 1918. évi jugoszláv alkotmány ünneplése alkalmával a nála tisztelgő dr. Alkalay belgrádi országos grandrabbinak, hogy büszke a szerbiai héberekre, mert hüséggel szolgálták hazájukat, véreztek, áldoztak érte, a szerb nemzettel együtt szenvedték el az 1916—17. évi hazátlanság minden gyötrelmét és *áruló sohasem akadt a héberek között . . .*

A Karagyorgyevicsek uralma (1804—12. és Obrenovics Sándor megöletése után 1901-től) mindenkor fénykora és mindig a nyugodt élet, szabad kultura, zavartalan fejlődési folyamat biztositéka volt a zsidoság számára. Kevés ország van, ahol a zsidók olyan vagyonnal, befolyással és tekintéllyel birnak, mint Jugoszláviában.

A sajtó- és szakkritikák egységes véleménye szerint a ***legnagyobb*** *és minden tekintetben* ***legtökéletesebb a dr. Cherestesiu-féle***

román—magyar szótár

A szótár **250** *lej*

(nyelvtannal ***1342*** *oldal). Kapható az összes könyv kereskedésekben és az Uj Kelet könyvosztályában. A hozzákészült nyelvtan* ***50 lej*** *árban.*

295 *lej Kötve*

Az Aguda a Palesztina-munka utján

A folyton erősödő Palesztina-gondolatnak jelentős győzelmét jelenti az a konferencia, amelyet az Agudasz Jiszroel nevü zsidó szervezet tartott mult hónap közepén Frankfurtban. Tudvalevő, hogy az Agudának, amely eredeti rendeltetése szerint a tórahü zsidóság védelmére alakult, az utóbbi években legfőbb tevékenysége arra koncentrálódott, hogy a cionizmus és az épülő Palesztina *ellen* küzdjön. Az Aguda központi és vidéki vezetői egyetlen alkalmat sem mulasztottak el, amikor gáncsot vethettek az előrelendülő cionista munkának. De változtak az idők, a zsidóságnak egyre szélesebb rétegei hódoltak be a Palesztina-ideálnak, ugy hogy az Agudának joggal kellett tartania attól, ha tovább folytatja Palesztina-ellenes politikáját, teljesen elveszti gyökerét és létjogosultságát a zsidó tömegek előtt. Ez a meggondolás késztette az Agudát arra, hogy programmjába nemcsak üres fráziskent, de mint sürgető gyakorlati problémát iktassa be a Palesztina munkát. A frankfurti Aguda-konferencia ezt a célt volt hivatva szolgálni.

Különös érdekességet ad a konferenciának az a körülmény, hogy az Aguda ebből az alkalomból több *cionista vezetőembert hivott meg*, hogy a Palesztina-építés gyakorlati kérdéseiről szakszerü előadást tartsanak. Mi a magunk részéről megelégedéssel vesszük tudomásul, hogy az Aguda végre szükségét érzi az intenziv Palesztina-munka megkezdésének. Elégtétellel tölt el a tény, hogy az a szervezet, amely eddig csak akadályokat görditett a zsidó országépités munkája elé, most bélátja tévedését és revizió alá veszi programmját. Azonban ez még csak félmegoldás. Az Agudának rá kell jönnie arra, hogy az országépités csak egységes elvek szerint történhetik, az egész zsidóság közös erőfeszitései révén, amelynek megtestesitője ma a Keren Hajjeszód és Keren Kajemet.

A frankfurti Aguda konferenciáról alábbi tudósitásunk számol be.

1925. február 15-én Frankfurtban az Agudas Jiszrael Palesztina-konferenciát tartott dr. Sigfried Oppenheimer, Julius Holländer (Frankfurt) és *Deutscher* szenátor (Krakkó) elnöklete mellett. Az Aguda Palesztina központja müködéséről dr. Salamon *Ehrmann* tett jelentést. Közölte, hogy a központ ujabban 17.000 dunamnyi területet vásárolt és ezzel az Emekben levő tulajdonát 21.000 dunamra egészitette ki.

Julius *Holländer* rámutat, hogy a frankfurti Palesztina-központ iránt csak akkor lesznek az Aguda tagjai bizalommal, ha a palesztinai munka *szolid alapon folytatódik és pedig nyugateurópai gazdasági principiumok alapján.* Ezen az alapon lehet csak zsidó kolónistáinkat a Tóra szellemében nevelni és megtartani.

Davis *Trietsch*, az ismert cionista mint meghivott *vendég* beszámol az ujjáépités gazdasági alapjairól és többek között kifejti, hogy olyan szervezet, amely most lép a Palesztina-munkába, feltétlenül kell, hogy eddigi felfogását a dolgok felől *megváltoztassa.* Bizonyos, hogy Palesztina ujjáépitése sokrétü komplexum, amelyben majdnem minden zsidó hivatás, minden teremtő kéz és minden tehetséges fej helyet fog találni. A szónok a kertvárosi letelepedés formáját tartja legalkalmasabbnak: a száz-négyszáz font sterlingért megszerezhető kisbirtokokat. Az ujjáépités során szintén kivétel nélkül *rentabilis bázist teremthet magának mindenki, aki dolgozni akar és van valami tőkéje.* Kevésbé módosak bevándorlása és letelepedése legjobban szövetkezeti szervezettséggel vihető keresztül olyan elemek egybefogódása által, akik részvényeket vásárolnak, vagy rendes havi járulékokkal szövetkezeti alapon hajlandók dolgozni. E pillanatban legfontosabb az *olcsó házak gyári előállitása.* A bevándorlás ugyanis ma már elég intenziv, ugy, hogy a problémák élére ma a lakáskérdés került. Ha ezt nem tudjuk elég gyorsan elintézni, akkor maga a bevándorlás ügye válságba juthat.

Dr. Róbert *Weisz* (Bécs) kifejti, hogy a vallástisztelő zsidók gazdasági organizációjának legmegfelelőbb formája egy kolónizációs társulat lenne, amelynek üzleti kezelését azonban *sem pártpolitikai, sem filantropikus szempontok nem vezethetnék.* A társulat feladata lenne elsősorban alapos tájékozódást szerezni a gazdasági helyzetről és minden aprólékos körülményről, továbbá gazdasági garanciák átvétele az uj bevándrlókért a palesztinai kormány imigrációs törvényei szellemében. Az Erec Jiszraelben való földvásárlás és eladás, ugyszintén a galutban lévő zsidó vagyonok likvidációja szintén a kolónizációs társulat hatásköre alá tartozna. A társulatnak jelzáloghitelosztálya betáblázási hitelekhez segitené a tagokat.

Ugyanez a társulat a vallásos zsidók munkájából származó termékek elhelyezéséről is gondoskodna és ebből a célból Erec Jiszraelben egy fogyasztási szövetkezetet és értékesitő szövetkezetet alapitana, amely kereskedelmi szempontok szerint és lehetőleg az angol és német ilyenfajta szövetkezetek mintájára dolgozna.

Dr. Ehrmann hangsulyozta, hogy az európai Keleten lévő pillanatnyi gazdasági helyzet parancsolóan követeli a munkatempó meggyorsitását. Azonban nem annyira a szükség, *mint a vallási kötelesség kell, hogy bennünket ösztökéljen az országban való letelepülésre.*

Dr. *Feuchtwang* (Frankfurt) a Palesztinába vándorlók kiképzéséről beszél, J. *Horowitz* rabbi (Jeruzsálem) pedig követeli, hogy az Aguda tegyen lépést a palasztinai kormánynál a bevándorlási engedélyek tárgyában. Követeli, hogy az agudista munkások Erec Jiszraelbe való megérkezésükkor azonnal a „Poale Agudas Jiszrael" oltalma alá kerüljenek és mindaddig gondoskodjanak róluk, amig produktiv foglalkozásuk nem lesz. Lényeges azonban, hogy az uj bevándorlók számára alkalmat adjanak a Tóra tanulására.

Óriási kivándorlási botrány Budapesten

A leleplezett kivándorlási ügynök öngyilkosságot kisérelt meg

(Budapest, március 6. *Az Uj Kelet tudósitójától).)* A budapesti rendőrség nagyarányu kivándorlási csempészést leplezett le. A napokban Cuba-szigetéről hazaérkezett Pfaff Mátyás földmives, aki elmesélte, hogy hónapokkal ezelőtt egy kivándorlási ügynökkel beszélt, aki azt az igéretet tette neki, hogy 220 dollárért megszerzi neki az Egyesült-Államokba szóló utlevelet. Az ügynök rábeszélésére ő és néhány gazdatársa együtt eladták földjeiket, melynek vételárát az ügynöknek adták oda. Az ügynök európai utlevéllel a gazdákat Bécsben egy hajóstársaság ügynökének adta át, aki a franciaországi Saint-Nazaire kikötőbe vitte őket. Itt behajózták őket, de nem az Egyesült-Államokba, hanem Cuba szigetére szállitották őt és társait, hol rettentő nélkülözéseken mentek keresztül. Az oda kivándoroltak mindegyikét éhhalál és végpusztulás fenyegeti. Pfaff Mátyás arra kérte a kivándorlási védő irodát, tegyen lépéseket társai megmentésére.

Pfaff ezután detektivek kiséretében az egyik kávéházban felkereste azt a kivándorlási ügynököt, akı öt és társait Cuba szigetére juttatta. Az ügynökről igazoltatás után kiderült, hogy Mauthner Árpád ékszerész. A detektiv felszólitotta Mauthnert, hogy kövesse a kivándorlási védőirodába. Mauthner erre arra kérte a detektivet, engedje meg előbb, hogy hazavihessen egy csomagot. A detektiv ezt megengedte s lakásáig kisérte el az ügynököt. Mauthner lakásán revolvert rántott elő, amellyel mellbelötte magát. A detektiv mentőkért telefonált, akik Mauthnert kórházba szállitották. Mauthner állapota válságos, ugyannyira, hogy még nem tudták kihallgatni. Mauthner ellen kivándorlásra való csábitásért a rendőrség bünvádi eljárást indit.

Ezzel az esettel kapcsolatban a belügyminiszter elhatározta, plakátokon fogja figyelmeztetni a lakosságot, hogy kivándorlása előtt a védőirodához forduljon felvilágositásért.

Áprilisban lesz az erdélyi Palesztina-kirándulás

(Cluj-Kolozsvár, március 6. *Az Uj Kelet tudósitójától.)* Mióta az Uj Kelet közzétette felhivását a palesztinai kirándulásra vonatkozólag, szerkesztőségünket a résztvenni szándékozók óriási száma kereste fel részben személyesen, részben levélileg. A jelentkezők tulnyomó többsége azonban közölte, hogy az utlevél megszerzése igen nagy nehézségekbe ütközik és bizonytalan, vajjon a kitüzött időpontig elkészülhet-e. Szinte egységesen kivánták, hogy a kirándulás halasztassék el néhány héttel, már abból a szempontból is, hogy a széder-estéket, illetőleg a pészach ünnepet mindenki saját családi körében tölthesse el. Másrészt Palesztinából is olyan hirek érkeztek, hogy az egyetem megnyitásával kapcsolatban oly nagyszámu turista jelentette érkezését, amely veszedelmesen próbára teszi Palesztina befogadó képességét. Több mint huszezer ember fogja meglátogatni a husvéti hetekben Palesztinát, holott az ország szállodaviszonyai legfeljebb négy-ötezer vendég elhelyezését teszik lehetővé. A kirándulást rendező bizottság, amely a Palesztina-hivatal égisze alatt müködik, elhatározta tehát, hogy a kirándulók kényelmes elhelyezése, valamint az ország zavartalan megtekintése érdekében

az erdélyi Palesztina-kirándulást április végére halasztja.

Április végén és május elején van a legszebb időjárás Palesztinában, amikor a sokat dicsőitett palesztinai tavasz teljes pompájában virágzik és az egész ország boldog várakozással tekint a kalászt érlelő nyár elé.

Az eddigi tervek szerint közvetlenül pészach után, április huszonharmadikán fog indulni a kiránduló hajó Konstanzából. A kirándulást rendező társaság rendkivül gazdag és változatos programot állit össze, amely nemcsak Palesztina történelmi szent helyeinek megtekintését teszi lehetővé, de módot nyujt arra is, hogy a kirándulók teljes alapossággal megismerhessék az *uj Palesztinát is*, a zsidó kolóniákat, a lázas tempóban épülő zsidó városokat, az ország mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi lehetőségeit, egyszóval

mindazt, amire ma Palesztinával kapcsolatban minden zsidó, pártfelfogásra való tekintet nélkül, kiváncsi.

A kirándulást rendező társaság ugy a hajón, mint Palesztinában szigoruan ortodox kóser ellátásáról gondoskodik, hogy ezáltal lehetővé tegye mindenkinek részvételét a kiránduláson.

Minthogy a legtöbb akadály az utlevelek körül merül fel, a kirándulást rendező társaság elhatározta, hogy az utlevél megszerzéséről és a vizumról — a megfelelő iratok rendelkezésre bocsátása után — önmaga fog gondoskodni, természetesen a résztvevők költségén. Ezek a költségek azonban minimálisak lesznek, mert biztos eredménnyel kecsegtető tárgyalások folynak a belügyminisztériummal kollektiv utlevél megszerzése irányában.

A kirándulás költségei ugyanazok, mint az előbbi felhivásban közöltek. Vagyis:

I. Teljes ellátás hajón és Palesztinában, az összes hajó- és vasutjegyek, szálloda és ellátási költségek, kirándulások Palesztinában, egyszóval teljes ellátás Constanzától Constanzáig: II. osztály 35.000 (harmincötezer) lej, I. osztály 55 000 (ötvenötezer) lej.

II. Akik nem akarnak résztvenni a palesztinai társas ellátásban, résztvehetnek a kiránduláson olyformán, hogy csak a hajójegyet fizetik.

Hajójegy ára oda és vissza:

I. osztály	(teljes ellátással a hajón)	20.000 lej.
II. „	„ „ „	14.000 „
III. „	ellátás nélkül	5.000 lej.

Mep kell jegyeznünk hogy ezek az árak a mai utazási viszonyokhoz képest

páratlanul olcsónak mondhatók,

mert a kirándulást rendező társaságnak legfőbb törekvése odairányult, hogy mindenki számára lehetővé tegye Palesztina megtekintését. Csak példaképen emlitjük meg, hogy bécsi testvérlapunk, a „Wiener Morgenzeitung" egy ugyanilyen természetü kirándulást szervez és *a résztvétel költségeit 90 fontban, tehát majdnem háromszorosában állapitotta meg annak, mint a mennyibe az erdélyi kirándulás kerül.*

Nagyon fontos, hogy most már mindenki, aki részt akar venni a kiránduláson, idejekorán jelentse be ezen szándékát, akár levélileg, akár személyesen az Uj Kelet szerkesztőségénél. A jelentkezéssel egyidejüleg *elsőosztályu utasok tizezer lejt, másodosztályu utasok ötezer lejt kell, hogy lefizessenek a Marmorosch Blank bankháznál nyitott „Uj Kelet Palesztina kirándulás" cimü folyósszámlára,* mert a jelentkezés csak ennek megtörténte után lesz figyelembe véve. A további részletek befizetése tekintetében a kirándulást rendező társaság később fogja a résztvevőket értesiteni.

Tavaszi ruhàk festése, tisztitása megkezdődött Czinknél, Cluj

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánsági zsidóság napilapja
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

A biblia az én legnemesebb kincsem, amely nélkül nyomoruságosnak érezném magam. Megbizható szabályok arra, hogy miképen tudnak emberek és egész államok minden elképzelhető boldogságot megérni, csak a bibliában találhatók. Rendezkedjetek be a biblia utmutatása szerint, akkor egy titeket hüségesen ellátó hazának polgáraivá váltok és nem csak a saját hazátok polgártársait, hanem a föld minden lakóit testvériesen fogjátok szeretni és bizton remélhetitek az ő viszontszeretetüket is.

Kant

Szombat
5685 Ádár 11
Szidra: Tăcave
1925 március 7

Azért marad a biblia mindörökké ható könyvnek, mert valameddig világ a világ, senki sem tud előállani és senki sem fogja mondani: megértem a teljességében és értem a részleteiben. Mi azonban szerényen azt mondjuk: tiszteletreméltó a maga teljességében és részleteiben alkalmazandó.

Goethe

Én még egy olyan igényt füzhetek hozzá, amelyet a biblia egy demokratikus korszak figyelmével és tiszteletével szemben teljes joggal támaszthat. A nyugati világ teljes történelmén keresztül a zsidó és a (bibliai) keresztény iratok voltak a leggonoszabb klerikális és politikai zsarnoksággal szemben való ellentállás leghatalmasabb okai. A biblia volt a szegények és az elnyomottak Magna Chartája. Mind a mai napig egyetlen államnak sincsen olyan alkotmánya, amelyben a nép érdekeivel annyira számolnának, amelyben az uralkodók kötelességei a jogaival szemben olyan nyomatékosan hangsulyozva volna, mint Jiszraél részére megalkotott alkotmányban: a bibliában.

Thomas Huxley

— **Paál Árpád nyilatkozata az „Adeverul"-ban.** Paál Árpád az erdélyi magyarság demokratikus rétegeinek egyik legmarkánsabb vezéregyéniségét az „Adeverul" erdélyi szerkesztője meginterjuvolta lapja részére. Paál Árpád nyilatkozatában többek között kijelentette, hogy a magyarság demokratikus rétege nem gondol arra, hogy elhagyja a Magyar Pártot, annál kevésbé, mert a Párt nem a vezetőké, hanem a magyarság összességéé. Ellenkezőleg, a magyar demokrácia teljes erejével be akar vonulni a pártéletbe, szükség esetén a mai vezetőség elmozditása árán is. A hirlapirónak arra a kérdésére, hogy a Magyar Párt milyen pártokkal kollaborálhat, Paál Arpád ezeket válaszolta: „A kollaboráció a politikai szükszerüséghez kell alkalmazkodjék. Ennek a tézisnek legvégső megformulázása ugy hangzik, hogy a Magyar Párt bármelyik párttal kollaborálhat, amely a magyar követeléseket realizálni tudja és biztositja a magyarság népkisebbségi jogait. Minthogy ebből a szempontból a szociáldemokraták, haladottabb eszméik, az általuk képviselt tömegek ereje és nemzetközi összeköttetéseik révén sokban lehetnek segitségünkre, lehetségesnek tartom ezt a kollaborációt".

— **Megjelent Románia postai térképe.** Régi hiányt van hivatva pótolni A. Mocianu mozgóposta főfelügyelőnek kiváló munkája, Románia közlekedésügyi térképe, amely elsőrangu technikai kivitelben most hagyta el a sajtót. A kitünő térkép, amely magánembereknek is hasznára szolgálhat, közés magánhivataloknak pedig egyenesen nélkülözhetetlen, preciz pontossággal tünteti fel az összes vasutjáratokat, postajáratokat és postaállomásokat. A térkép, amelynek ára 35 lej, egyelőre csak a kolozsvári postahivatalnál kapható, de a jövő hónap elsejétől kezdve az összes postahivatalok árusitani fogják.

A Baldwin-ház bepörölte a román államot

Kétmillió lej ára bélyeget ragasztottak az ügyvédi beadványra. Elmarad Bratianu Vintila amerikai utja

(*Bucuresti-Bukarest*, márc. 6. *Az Uj Kelet tudósitójától.*) Hivatalos közlés alapján néhány nappal ezelőtt jelentette az Uj Kelet, hogy Bratianu Vintila pénzügyminiszter Amerikába készül, hogy ott kedvező pénzügyi atmoszférát teremtsen Románia számára. Már első hiradásunkban jelentettük, hogy a pénzügyminiszter amerikai utjának sulypontja a Baldwin-Házzal való egyezkedési tárgyalásokra esik.

A román kormánynak ugyanis sulyos konfliktusa támadt az amerikai Baldwin-házzal, amely tudvalevőleg lokomotivokat és vagonokat szállitott Romániának. A szállitásból kifolyólag egymilliókilencszázezer lejes differencia támadt a Baldwin-ház és a román kormány között, amely összeget a román kormány vonakodott kifizetni. Hosszas huzavona és hónapokra elhuzódó tárgyalások után a vasut bukaresti vezérigazgatóságának felszerelési szekciója egyezséget kötött a Baldwin-céggel, amelyben a vezérigazgatóság elismerte az amerikai követelés jogosultságát és kötelezte magát az első részletnek 300.000 dollárnak március elsején való lefizetésére.

Meglepetésszerüen Bratianu Vintila pénzügyminiszter nem hagyta jóvá a már megkötött megegyezést és vonakodott március elsején kifizetni az esedékes háromszázezer dollárt. A Baldwin-ház amikor értesült a román pénzügyminiszter határozatáról, táviratilag utasitotta bukaresti megbizottját, hogy pörölje be a román államot. A Baldwin-cég bukaresti képviselője a legnevesebb bukaresti ügyvédek utján ma délelőtt már be is adta a pört a törvényszéken. Külön érdekessége a pörnek, hogy az ügyvédek, tekintettel a horribilis követelésre, kétmillió lejt kitevő bélyeget voltak kénytelenek a beadványra ragasztani.

Politikai és közgazdasági körökben ma az a hir terjedt el, hogy Bratianu Vintila, tekintettel arra, hogy a Baldwin-cég pörre vitte a dolgot, elhalasztotta amerikai utját.

— **A bécsi egyetem a kereskedelmi doktorátus ellen.** Bécsből jelentik: Az egyetemi tanács ujabban foglalkozott azzal a javaslattal, hogy a *Hochschule für Welthandel* is adhasson doktori cimzést. A szenátus azonban egyhanguan ugy határozott, hogy a Hochschule für Welthandel nem adhat doktori diplomát. Ezt a határozatot azzal indokolták, hogy egyfelől a Hochschule nem állami intézet, másrészt hogy az ott müködő tanerők közül sokan nincsenek tudományosan, megfelelően felkészülve. A kereskedelmi doktorátust tehát nem fogják meghonositani Bécsben.

— **Teadélután.** A cluji Izraelita Jótékony Nőegylet március 8-ikán délután öt órai kezdettel a Newyork földszinti nagytermében teadélutánt rendez. Vendégeket szivesen lát az egyesület vezetősége.

K. K. L. Biztosok!
Avivák!
Barissziák!
Pro Palesztina Ligák!

Holnap kezdődik a gyüjtés. Használjátok fel a Purim-hét vasárnapját, keressetek fel minden zsidó házat slachmonesz megvaltásért!

Purim Palesztináé! Slachmoneszért föld Erec Jiszraelnek!

— **A Magyarság** legujabb száma szombaton délben, a rendes időben jelenik meg. A népszerü politikai hetilap legfrissebb száma is telve van érdekes politikai, társadalmi, müvészi és közgazdasági eseményekkel. Kapható az összes elárusitóhelyeken. Ára 5 lej.

— **Eljegyzés.** *Jakab* Editke Nagysomkut és *Heller* Ferenc Kraszna, jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

Friedmann Margit Cluj és *Friedmann* Sándor, az oroszliszkai főrabbi fia jegyesek.

Farkas Juliska Marosludas és *Weisz* Sándor Galati jegyesek.

— **Schmidt szanálási biztos jelentése Magyarország helyzetéről.** Budapestről jelentik: Schmidt szanálási biztos kilencedik jelentése most készült el, mely szerint Magyarország évi kiadása négyszázhatvan-négyszázhetvenmillió magyar koronára rug, amellyel szemben bevétele ötszáznegyvenmillió aranykorona. A jelentés szerint az adóbevételek annyira meghaladták az előirányzott összegeket, hogy az előirányzott hiány helyett a szanálás óta fölösleg mutatkozik. A februári kiadásokat a bevételek teljesen fedezik. A januári bevételek az eddigi szanálási hónapok bármelyikének bevételénél magasabbak voltak s összesen 1043·17 milliárd papirkoronát tettek ki, ami hatvanegy egész háromtized millió aranykoronának felel meg. Az érckészlet januárban tizenegymilliárddal szaporodott. A behozatal százhuszonhét egész nyolctized millió aranykoronával meghaladta a kivitelt.

— **Miskolcon elfogták Reinitz egyik büntársát.** Miskolcról jelentik: A rendőrség hosszas nyomozás után elfogta Reimann Miklóst, Reinitz Jakab üzlettársát, aki Reinitz üzelmeiről sok mindent tud. Reimann Nyiregyházánál éppen csempészni akart, midőn a rendőrség elfogta. Kihallgatásától nagy eredményeket várnak.

— **Megszoritó rendelkezések a kolozsvári orvosi karon.** A kolozsvári egyetem orvoskari dékánja tegnap hirdetményt tett közzé, amelyben kötelezi az orvosi fakultás hallgatóit kollokviumjaiknak vasárnapig való letételére. Egyben jelzi, hogy juniusban mindenkinek évvégi vizsgát kell tennie. Aki elmulasztaná a vizsga letételét, vagy aki a vizsgán elbukik, elveszti évét. A diákok ezt az intézkedést az egyetemi tanács részéről történő retorziónak tekintik a lezajlott sztrájk miatt.

* **O-Tátrafüreden** a tavaszi szezon gyönyörü idővel köszöntött be. Enyhe napsütéses száraz idő. Tüdőcsucshurut, idegbántalmak, bazedoff, gyomorbetegek számára a Tátra-szanatóriumban szakszerü kezelés és kitünő ellátás. Mindenféle felvilágositást ad a Hegedüs Hirlapiroda, Nagyváradon,

* **Nagy** hideg szél és rossz idő károsan hatnak a gyöngéd arcbőrre. Ha mosdóvizünkbe eredeti Mack's-féle **Kaiser Boraxot** keverünk, megvédjük a bőrt a káros behatásoktól.

* **Biztositsuk** *életünket és vagyonunkat a Franco-Romana Ált. Biztositó Rt.-nál. Képviselet az ország minden helységében.*

* **Oradea-Maren** hirdetéseket, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet nagyváradi képviselője, Blum Zsigmond. (Ezredévi emlék-tér) Parcul Eminescu 2. sz. (Ernyőüzlet).

* **Szenzációs levelezés élők és halottak között.** *Kedves Gennina Ur! Másodszor élem át Cyrano de Bergerac premierjét. Az első premier ezelőtt 20 évvel volt a Comedie Francaiseben, mely alkalommal óriási közönség ünnepelt és a müvészek is, akik megköszönték, hogy játszhattak a darabomban olyan szerepeket, amelyben minden tehetségüket megmutathatták. Azóta eltelt 20 év, a világ óriásit haladt, a film tapogatódzó kezdetétől kinőtte magát oly magaslatig, amelyben legyőzi a szinházat és éppen ez volt az inditó ok, amely arra készteted, hogy örömmel fogadjam az ajánlatát: Cyranom megfilmesitésére. Ma Cyranom második premierje volt, ezuttal azonban a Tivoliban. Nem beszélek az anyagi sikerről, amely nem érdekel, de mondhatom, hogy az erkölcsi siker még az én várakozásaimat is felülmulta. Szememre vetették, hogy verses formája miatt a darabot nehezen érti meg a nagyközönség, e nehézség azonban könnyedén lett legyőzve kifogástalan rendezése és a szinészek ügyessége által, akiket szerencsés kézzel válogatott ki. Én a Cyrano de Bergeracnak szineket adtam a versek által, ön megszinesitette a filmet és be kell valljam, az ön procedurája sikeresebb; a szinpadon elmeséli Cyrano a holdba való utazását, ön azonban megérzékitette boszorkányos utazását; modern technikai eszközök által, amelyek rendelkezésére állanak a filmnek, láthatóvá tette az egész harcmezőt, ugy hogy a néző veleél a filmmel. Fogadja teljes hódolatomat és biztositom, hogy arra a meggyőződésre jutottam, hogy korunkban leginkább a film által terjed és válik halhatatlanná az irodalom. Szerencsekivánataimmal együtt kérem fogadja el barátságomat. Paris, 1924 november 15. EDMOND ROSTAND, a francia akadémia tagja.*

Ezen film március 9-én kerül bemutatóra a Select-mozgóban.

A baba azért sir, mert testét nem valódi **Höfer cremmel, porral ápolják.**

Tavaszi

kabát-, kosztüm- és ruha-

szövetek

legolcsóbban beszerezhetők az előnyösen ismert

Heller, Weisz & Molnár

divatáruházában, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 6.

140 cm. széles angol kabátszövetek	Lej	260
140 cm. „ kosztüm gaba dinok	Lej	350
Duplaszéles kockás Cowercotszövetek	Lej	350

Nagy választék kockás szövetekben, ruha és kabátselymekben és vászonárukban.

Naponta frissen vágott ארטה כשר **liba**

érkezik **Lebovics Béla huscsarnokába**, Cluj, Malom-utca 8. — Frissen szürt libazsir és zsirnak való mindig kapható. 1 Rador 2422

Ha művészi kivitelü fa-, vas- vagy rézbutort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat **Marosvásárhelyre** és tekintse meg a

SZÉKELY és RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeit, asztalosok furnirszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

KÖZGAZDASÁG

A kisiparosok országos szervezkedés előtt

Értekezlet lesz az országos szervezkedés kérdésében

(Cluj-Kolozsvár, március 6. *Az Uj Kelet tudósitójától.)* Egyesülésben az erő. Ez az állitás ma már nem elcsépelt frázis, hanem reális valóság. Különösen nagy jelentősége van a gazdasági egyesülésnek Romániában, ahol még az alaposan megszervezett gazdasági rétegek is csak a legnagyobb ellentállással és aktivitással képesek némileg ellensulyozni a kormányhatalom által minduntalan megnyilvánuló iparos- és kereskedőellenes tendenciát.

Ma már szoros egységbe vannak tömörülve a kereskedők, a bankok, a nagyiparosok, a malomérdekeltségek és minden más aktiv résztvevője a romániai gazdasági életnek, mert egyetlen lehetősége ez annak, hogy azonos érdekeiket megvédhessék. Hogy az igy elért eredmények nem felelnek meg teljesen a kivánalmaknak, az természetesen egyedül a kormány hibájának róható fel, aki sehogy sem akar, vagy nem tud a tényleges helyzet magaslatára emelkedni és ahelyett, hogy intézkedéseivel a gazdasági konszolidációt, a gazdasági fertőből és az egyre sulyosodó krizisből való kijutást segitené elő, sérelmes intézkedéseket léptet életbe, amelyek csak arra alkalmasak, hogy az iparosok és kereskedők gazdasági fellendülését célzó törekvéseit elgáncsolja.

Az összes termelő rétegek közül a legsulyosabb és a legmostohább elbánásban a kisiparosok, illetőleg a kézmüvesek részesülnek. Amig az erdélyi és bánáti nagyiparosok már régen tul vannak a szervezettség kérdésén és a regáti gyárosokkal karöltve eredményesen védik meg érdekeiket és amig a kereskedők a bukaresti Sfatul Negustoresc köré csoportosulva jól beszervezett fiókegyesületeket alkotva kemény falankszot képeznek, — addig a kézmüiparosok nagy tábora egészen jelentéktelen és szétforgácsolt kis, lokális szervezetek körül csoportosulva minden számbavehető tényező jelleget nélkülöz.

Az iparkamarák, az iparosok érdekében folytatandó küzdelemnél nem jöhetnek komoly számitásba, mert a kamarák félhivatalos jellege már eddig is majdnem kizárttá tette az ilyen eredményes akciókat — még kevésbbé jöhetnek tehát számitásba ezután, amikor a kamarák maguk is elvesztik autonómiájukat.

Hogyan képzelik tehát a kézmüvesek érdeiket megvédeni? — Egymásután látnak napvilágot különböző kormányintézkedések, amelyek a legnagyobb mértékben sérelmesek a kisiparosokra. Itt van például a készülő uj ipartörvény. Meghallgatták-e ebben a fontos kérdésben a kisiparosok véleményét? — Nem. És nem is fogják megkérdezni őket, hanem róluk-nélkülük fogják törvényre emelni a javaslatot, mert nincsen az iparosságnak egyetlen olyan számbavehető szervezete, amely eredményes intervenciókra alkalmasnak igérkezne.

A regátban van a kézmüveseknek egy szövetségük az *„Uniunea Generala a Micilor Industrias si Mesarias-Patronilor din Romania“*, de ez a szövetség izoláltan müködik, amennyiben csak a regáti kézmüveseket öleli fel. Különben is más a csatolt területek kisiparosainak érdeke — és más a regátiaké, amelyeknek felkészültsége jóval kezdetlegesebb stádiumban van, mig az erdélyi vagy a bánáti kisiparosoké.

Ugylátszik az országos jellegü szervezkedés szükségére maguk az iparosok is kezdenek lassan rájönni, mert értesülésünk szerint a kolozsvári kamarához tartozó ipari szakosztályok elnökei jövő hét elején értekezletre ülnek össze, amelyen meg fogják tárgyalni az olyan országos szervezkedés lehetőségét, amely az erdélyi és bánáti kisiparosokon kivül a regáti kézmüveseket is magába foglalja.

‡ **A bánsági gabonapiac helyzete.** Temesvárról jelentik: A bánsági gabonapiacon a helyzet változatlan, az árak az előző hetek áraihoz viszonyitva alig ingadoztak. Az exportforgalom valamivel élénkebb volt a lej átmeneti áresése miatt. Exportra tengerit 62—63.000 lejért kinálnak vagonba rakva, ab feladóállomás, a rozs ára 70—72.000 lej, bab 105—110 ezer lej anélkül azonban, hogy ebben a cikkben nagyobb vásárlásokat effektuáltak volna. Buzát és árpát a regátban csak jóval a maximális ár fölött lehet kapni, ami azt bizonyitja, hogy a kormány árcsökkentő intézkedései céljukat nem érték el. Erre különben annál kevésbé van remény, mert az amerikai piacon magyar és orosz vásárlásokra ujabb hossz következett be, amely — tekintettel a közepes délamerikai termésre — nyilván tartósnak igérkezik.

‡ **A Nagyváradi Takarékpénztár alaptőkeemelése.** A Nagyváradi Takarékpénztár, mely 78 év óta áll fenn és a legerősebb pénzintézetek sorában foglal helyet, ma délután tartotta ezévi rendes közgyülését. *Karácsonyi* János dr. püspök, elnök nyitotta meg a közgyülést és meleg szavakkal üdvözölte 25 éves érdemes munkásságáért *Gyöngyössy* István dr. megyei főügyészt. *Horváth* Árpád vezérigazgató által előterjesztett igazgatósági jelentésből kitünt, hogy ez a kiválóan szilárd bázison nyugvó

Március 8-án, vasárnap,

felkeresi Önt a Keren Kajemeth munkatársa,

hogy Purim alkalmából Erecz Jiszraelben uj föld vásárlására adományt adhasson. A Keren Kajemeth eddig 150.000 dunam földet váltott vissza és azon 40 zsidó falut és koloniát létesitett. A Keren Kajemeth a nagyszámu bevándorlónak, akik letelepitésre várnak, csak ugy adhat földet, ha elegendő pénzzel rendelkezik.

Ha nem találnák Önt otthon, *ugy ne mulassza el adományát a Keren Kajemethre önként beküldeni!*

Ezért támogassa a K. K. L.-t megfelelő adománnyal!

pénzintézetnek multévi betétállománya 73 millió 393 ezer 250 lejre rugott, váltótárcája 30 millióra, folyószámlára kiadott követelései 39 millióra emelkedtek. Az intézet által kezelt vagyon az előző évi 59 millióval szemben 107,432.857 lejre emelkedett. A mult évi tiszta nyereség 1,414.896 lejt tesz ki, melyből az igazgatóság javaslata szerint az adó levonásával részvényenként 180 lejt fizetnek osztalékul. Ezután elfogadta a közgyülés az alaptőke 10 millió lejről 20 millió lejre való felemelésének javaslatát és a keresztülvitellel megbizta az igazgatóságot. A választmány elnökéül ujból megválasztották *Catana* Aurél rendőrprefektust és a választmányba uj tagokul *Friedmann* Hermant és *Erdélyi* Zoltánt.

Gratz Herman hitelezői elfogadták az egyezséget. Jelentettük annak idején, hogy Gratz Herman és Gratz Hermanné kolozsvári kereskedők fizetésképtelenséget jelentettek be a törvényszéknél, mert nagy érdekeltséget vállaltak egyik fötéri kereskedő amerikai exportüzletében és sulyos kötelezettségeiknek nem tudtak eleget tenni. Gratz Herman és Gratz Hermanné lényegileg csupán moratóriumot kértek hitelezőiktől és a teljes követelés kifizetését ajánlották fel. Gratz Hermanék ügyével *Decusara* törvényszéki biró tegnap foglalkozott. A megidézett hitelezők kivétel nélkül hozzájárultak a felajánlott egyezség elfogadásához.

A Szatmárvármegyei Takarékpénztár jubileuma. A Szatmárvármegyei Takarékpénztár 30 éves jubileuma összesett azzal a nagyarányu fejlődéssel, amelyet az intézet éppen az utóbbi évben elért és igy az idei jubiláris közgyülés érthetően meleg ünneplése volt az intézet vezetőinek. Az igazgatósági jelentés elfogadása után elhatározták az alaptőkének 6 millió lejjel való felemelését. Az alaptőkeemelés keresztülvitelével a közgyülés az igazgatótanácsot bizta meg. Az igazgatótanács tagjai közül dr. Böszörményi Emil, gróf Dégenfeld Miksa, Fried Dezső, Fischer Jenő, Nagy József, Princz Armin és Reiter Jakab megbizatása lejárt. A közgyülés mindnyájukat ujból megválasztotta és egyhangulag igazgatótanácsossá választotta meg Dosa Teofil dr. h. polgármestert, Dumitrescu Dumitru rendőrprefektust és Halász Imrét, a bank áruosztályának igazgatóját. Ezután dr. Böszörményi Sándor igazgatósági tag ismertette a bank harminc éves működését. Kiemelte ebben Horváth Bertalan elnök szerepét, aki tiz év óta fáradhatatlanul és következetesen a régi becsületes, szolid politikával vezeti az intézetet és attól eltántoritani a látszatkonjunkturák sem tudták. Beszéde végeztével leleplezték Horváth Bertalan portréját, amely Zolnai Géza festőművész kitünően sikerült alkotása. A közgyülés után a szerencsekivánók nagy csoportja ünnepelte Horváth elnököt és délben 60 teritékes bankett volt tiszteletére.

* **Meghivó.** A Banca Industriala si Comerciala S. P. A. (Ipar és Kereskedelmi Bank rt.) Cluj, folyó évi március hó 22-én délelött 11 órakor az intézet helyiségében (Cluj, Str. General Necuicea 2.) XIV. évi rendes közgyülést tart, melyre a részvényeseket tisztelettel meghivja az igazgatóság. Tárgysorozat: 1. Igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése és zárszámadások elöterjesztése. 2. Mult évi tiszta nyereség felosztása feletti határozathozatal. 3. Igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése tárgyában határozathozatal. 4. Felügyelőbizottság választása. 5. Inditványok. Bilant—Mérleg. — Active: Cassa—Pénztár 158.560·87. Monede straine efective—Idegenpénznemek 111.846·41. Efecte scontate—Váltók 1,273.482·—. Depitori in Cont Curent—Folyószámla adósok 3,037.136·75. Marfuri—Áruk 1,827.171·—. Tranzitoriu—Átmeneti 57,526·76. Mobilier—Berendezés 51.660·87. Total—Összesen 6,517.384·66. Passive: Capital—Részvénytőke 1,000.000·—. Fond de rezerva—Tartalékalap 134.262·54. Reescont—Visszleszámitolás 385.000. Depuneri—Betétek 1,803.813·44. Creditori in Cont Curent—Folyószámla hitelezők 2,988.828·28 Diversi—Többek 27.185·88. Tranzitoriu—Átmeneti 73.777·42. Profit—Nyereség: Report din anul 1923. — Mult évi nyereség áthozat 437·46. Profit net in anul 1924.—Folyó évi tiszta nyereség 104.079·84. Total—Összesen 6,517.384·66 L.

A mai valutapiac

A mai napon némi élénkség mellett szilárd tendencia mutatkozott a devizapiacon. Az árfolyamok a következők: Osztrák korona 350—352, magyar korona 355—360, cseh korona 6·00—6.02, francia frank 10·40—10·50, svájci frank 39·00—39·20, dollár 202·50—203·50, angol font 968—970, olasz lira 8·25—8·30.

Valutapiac március 6-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1039·00, Berlin ——, London 968·00, Newyork 201·00, Róma 820·00, Zürich 39·00, Bécs 28·50, Prága 600.

Bukarest. Valuták: Napoleon 750·00, márka 48·00, leva 135, török lira 103, font sterling 955, francia frank 10·50, svájci frank 38·00, olasz lira 825, drachma 330·00, dinár 325·00, dollár 200·00, lengyel márka 37·50, osztrák korona 28·00, magyar korona 27·00, cseh korona 582.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123·84—123·98, Amszterdam 207·75—207·75, Newyork 519·75—519·75, London 2479·25—2579·00, Páris 2655·00—2655·00, Milánó 2105·00—2112·50, Prága 1543·75—1545·00, Budapest 72·00—72·00, Belgrád 838·75—840·00, Bukarest *259·50—260·00*, Varsó 100·52—100·50, Bécs 73·25—73·25.

Párisi tőzsde: *Bukarest 970·00 [Zürich* —·—

SZINHÁZ - MÜVÉSZET

Magyar Szinház heti műsora

Szombat d. u. 3 órakor: Kárpáti Zoltán (Ifjuságí előadás. olcsó helyárakkal. Bevezető előadást dr. Csűry Bálint tanár tart Sorozat 96]

Szombat este 8 órakor: Waterlooi csata (Ujdonság 2-odszor, napi bérlet 82 szám B, premierhelyárakkal, sorozat 97)

Vasárnap d. u. 3 órakor A betyár kendője [Mérsékelt helyárakkal, sorozat 98]

Vasárnap este 6-kor: Fügetalevél (Operettujdonság 9-edszer. Csak nagy orosak számára. Rendes helyárakkal, sorozat 99)

Vasárnap este fél 9-kor: A waterlooi csata (Ujdonság 3-adszor. Napi bérlet 83 szám A, premier helyárakkal, sorozatszám 100]

Hétfő: A hatás kapitány (Ujdonság 18-adszor, bérletszünetben, premierehelyárakkal, sorozat 101)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Szombat, március 7. *Leánykereskedés akadályokkal.* Nevettető filmbohózat 6 felvonásban Főszerepben az ismert dán komikusok Patt és Pattachon.

Uránia-mozgó Szombat, március 7. Magyar film. *Egy fiunak a fele.* Szentimentális dráma 5 felvonásban, Mikszáth Kálmán novellája után. Főszerepben Mattyasovszky Ilona.

Apolló-mozgó. Szombat, március 7. Premier. Japán film. *Hajsza a boldogság után.* Hatalmas filmalkotás 6 felvonásban a Tibeti vadonban. Főszerepben a híres japán művész Hara-Hoto.

Filharmónikus hangverseny. Szombaton, március 7-ikén este fél 9 órakor tartja meg a Magyar Zenekonzervatórium III-ik zenekari hangversenyét. Müsoron Mozart legujabb szinfóniája, a a Jupiter szinfónia, Mac Dowel zongora koncertje, melyet Rohonczy Mária zongoramüvésznő fog játszani zenekarral és közkivánatra a multkor oly nagy sikerrel előadott Debussy Suitje szerepel. Jegyek válthatók Stiefnél. Tagsági igazolványok érvényesek.

NYILTTÉR

E rovatban közöltekért a szerkesztőség semmi nemü felelősséget nem vállal

Tisztelettel értesitem, hogy társam, Márer Sándor ur a mai napon cégemből barátságos uton kivált és üzletemet továbbra is Strada Regina Maria 13 sz alatt saját nevemen fogom vezetni.

Egyidejűleg kérem a tisztelt közönség további pártfogását, teljes tisztelettel

Eisenstädter Fülöp.

Tisztelettel értesitem, hogy az Eisenstädter Fülöp és Tea cégtől a mai napon barátságos uton kiváltam s köszönöm a tisztelt közönség eddigi szives pártfogását, teljes tisztelettel

Márer Sándor.

TEÁSKANNA „tartalomdus"

AZÉRT LEGOLCSÓBB ÉS EGYUTTAL A LEGFINOMABB TEA HASZNÁLATBAN

Konkurs.

Bei der aut. orth. isr. Kultusgemeinde zu Deutschkreutz im Burgenland, צעהלים ist die Stelle eines שוחט"מומחה וקורא der gleichzeitig angenehmer בעל תפלה sein muss per sofort zu besetzen. Gehalt nach Übereinkommen, üblich Nebenemolumente, Wohnung in natura

Bewerber, die יראים ושלמים u. im Besitze von קבלות von drei anerkannten orth. רבנים מפורסמים sein müssen wollen Ihre Offerte unter Anschluss beglaubigter Zeugnissabschriften u. Nachweisserringung über die bisherige Amtstätigkeit sowie Alter- u. Familienstandsangabe bis Ende dieses Monates dem gefertigten Vorstand unterbreiten.

Deutschkreutz, den 1. März 1925.

Gerő Oskar, Sekretär *Katz Samuel M.,* Präses,

DEUTSCH és BRAUN

Telefon interurbán 273 Târgul-Mures, textiláru nagykereskedés Telefon interurbán 273

szövőfonalállandóanraktáron

Füchsl Testvérek utóda k. r. t. — Oradea-Mare

husvéti כשר על פסח ajánlata:

Ujbor ..... Lej 17	Literenként, hordó nélkül, ab N. Várad az összeg előzetes beküldése vagy után vét mellett. Kivánatra szolgálunk az itteni orth. izr. főrabbi urtól hecbserrel (הכשר)	Nehéz vörösbor .. Lej 26	
Uj rizlingbor .... „ 20		Szilvórium 50 fokos „ 70	
Nehéz ó ezerjóbor „ 26		Almapárlat 50 „ „ 50	
Küküllőmenti óbor „ 32		Seprőpárlat 53 „ „ 80	
Vörösbor..... „ 22			

Tavaszi férfiszövetujdonságok óriási választékban érkeztek az URANIA férfi-konfekció áruházba Cluj, Cal. Regele Ferdinand 34.

URANIA-mozgóval szemben

Ruhák részletfizetésre is!

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3·—, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény
Apróhirdetések dija előre fizetendő

Motorokat, benzin, nyersolaj szivógáz, 15 lóerőtől fölfelé, törött allapotban is keresek készpénz mellett vételre Elias Győző, Timisoara, Radulescu 6.

Kiadó belvárosban két nagy világos pince raktárnak vagy műhelynek egybe vagy külön. Azonnal elfoglalható. Deak, dentist. Piata Unirii 25. 8682

I-a vetőárpa I-a vetőzab kapható: **Fischer, Albina Intrepozite.** Telefon 571

Transmissiót Martin-acélból, csiszolva, kilónként 24 lej, gyürüs csapágyakat, kuplungokat, faligyámokat stb. előnyösen szállit, kiváló minőségben Friedrich Testvérek gépgyára, Timisoara.

Eladó gépek. 3 drb revolver falcserépprés, uj. 3 drb. Duda- és falcserépprés, kézi és erőhajtásra. 3. számu Ganz-féle téglaprés, napi teljesitmény 10,000 drb. 1. számu téglaprés, hozzá cserépautomata és 10 000 drb szárító kerett. Kedvező fizetési feltételek mellett azonnal szállithatók, Friedrich Testvérek Gépgyár, Timisoara. 1819

Hölgyek figyelmébe! Mindennemü modern hajmunkák, tambourir választék, kizárólag elsőrendü anyag s készitmény, L'Oreal-Henné minden szinben kapható. Megrendelést vidékre is eszközlök. Vágott hajat kicsinyben és nagyban veszek. — **Aussa Gyula Cluj Str. Memorandului 10**

Str. Juliu Maniu 7.

Motorok Szivógáz 20—60 HP. Benzin 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Diesel 40, 50 HP. **Gőzgépek** félstabil 30, 40, 50 60, 70 HP. Compound-stabil 60, 70, 80 HP. összes gépek gyárilag javitva azonnal szállithatók, kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. Friedrich Testvérek, Timisoara.

Legszebben és legolcsóbban fest, tisztit „Fortuna" Erzsébet-fürdő udvarban.

Külföldi nyelvtanárnő ad angol, francia, német órákat jutányos áron. tr. Paris 4. (volt Zsidótemplom utca). 8675

Itt a Purim, siessünk Deutschhoz, beszerezni a kitünő Egerbegyi vörös és az Egerbegyi édes muskotály borokat. Calea Regele Ferdinand 27. 8684

Perfekt német hivatalnoknővel megosztanám szobámat. Cim a kiadóba.

Keresünk egy 4 szobából álló complett lakast. Lelépést és magas bért fizetünk **Nationala** biztositó társaság, Cluj.

Haushälterin izr. Intelligent, ordnungsliebend, eignung zur Krankenpflege. rituelle Küche, wünscht Postea zu alleinste endem Herrn. — „Karaktervoll" Exp. d. Blattes. 8670

אויט׳ ארט׳ איזר׳ קולטוסגעמיינדע רעגהינול־סאסעסק

ב״ה

בייא אונזערער קולטוסגעמיינדע איזט דער פאס־טען איינעם שו״ב צו בעזעטצען, ווייל אונזער שו״ב נאך פריעדליכעם איבעראיינקאממען פאן זיינעם פאסטען שיידעט. שו״ב מומחה תלמיד חכם וי״ש מרבים, דער אויך פארציגליכער בעל תפילה איזט, מאגע זיינעם אפערטע אבשריפטען זיינער קבלות בייפיגען אונד אן דען געפערטיגטען פראזעם איינ־זענדען, מיט אנגאבע דאס אלטערס אונד פאמי־ליענשטאנדעס. געהאלט: מאנאטליך 6000 לייא דיא האלפטע דער שחיטה, פרייע וואהנונג אונד זאנסטיגע נעבענע־מאלומענטע.

רעגהינול־סאסעסק יע״א, ה׳ אדר תרפ״ה לפ״ק.

Kasztner Präses — 8669 — **Daniel Fixel** Notär

56—1925

Pályázat

Az aradi congressusi izr. hitközség egy metszői állásra pályázatot hirdet. Csak 35 évnél fiatalabb sochet, ubodek, ki román állampolgár, jöhet figyelembe. Pályázati határidő f. évi március hó 15. Utazási költséget csak a személyes bemutatkozásra meghivottnak térítünk meg. Fizetés megegyezés szerint, de a fizetési igény az ajánlatban feltüntetendő.

Arad, 1925 február 23.

Az elöljáróság.

SPORT

Uruguay bajnocskapata Európában

A tavalyi olimpiádon egyszerre hiressé vált Urugay bajnokcsapata a „Nacional", a hét elején Olaszországba érkezett. Ideérkezését számos egymásnak ellentmondó hir előzte meg. A kontinens valamire való futballcsapata kisérletezett, hogy valahogyan lekössön az Uruguayiakkal mérközést. Uruguay csapa Genovában kötött partra, ahol a kiváncsi emberek tömege várta, Olaszországban egyelőre nem játszanak, csupán treningmeccseket vesznek. Első komoly mérkőzésük Párisban lesz vasárnap. Ők azonban ezt is csak treningnek tekintik. Tulajdonképeni első erős mérkőzésük Barceloniában lesz, több ottani csapat ellen. Innen állitólag Bécsbe vagy Budapestre mennek. Turájuk valószinüleg egész őszig fog elhuzódni. Huszonöten érkeztek és a játékosok között 8 olyan van, akik tagjai voltak az olimpiai bajnokcsapatnak.

Felhivás a Haggibbor ping-pong játékosaihoz. Tekintettel a KAC 15-iki klubközi ping-pong versenyére, felhivom a Haggibbor ping-pong játékosainak figyelmét arra, hogy a Patria-kávéház emeleti helyiségében egész nap rendelkezésükre állanak a ping-pong-asztalok, ahol rendszeres tréninget vehetnek. Közelebbieket ugyanott, naponkint 2 és 3 óra között.

A szakosztályvezető.

Használjunk kizárólag PLANTOL

legjobb növényzsirt, mert ez tiszta, egészséges és kiadós!

כשר és של פסח áru

Főtisztelendő Fuchs Benjámin nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készül, szigoruan ortodox rituális előirás szerint.

Képviseli: HIENZ VILMOS Cluj
Str. Juliu Maniu 8. Telefon 1-18.

„TACAMUL"
TACAMUL — ELŐSZÁRUGYÁR — ELŐSZÁRUGYÁR

CLUJ, STR. AVRAM JANCU (volt Petőfi-u. 3
Telefon: 4-82.

Gyárt: evőeszközöket, szervizeket, disztárgyakat stb. Csak viszonteladóknak! **Ezüstöt** (törmeléket is) **a legmagasabb napiáron vesz.** Ugyanott tanulólányok felvétetnek

Szállitunk és ***exportálunk***

hizott sertéseket, fehér szalonnát, olvasztott házi zsirt, téli szalámit, 10 vaggon első angu liszet, 50% finom, 50% tőzö, 12 vaggon máléliszt, 10 vaggon zabot, 15 vaggon e sörangu hagyiszénát, 5 vaggon szalmát, 20 vaggon rózsaburgonyát. — ***Elfogadunk*** ***bizományba*** elértékesités végett, vállalunk vezérképviseleteket bel- és külföldi cégektől, árukat és minden egyéb ingóságokat beraktározunk, expeditiókat vállalunk, importálunk és exportálunk, árukra és egyéb ingóságokra 30—70% előleges kölcsönt nyujtunk. Telefon 22—25

„Express" Bankház Export-Import Szállitasi és Beraktározási osztálya
Timisoara, Belváros, Hunyadi-utca 8.

AGECO Rt.

Calea Regele Ferdinand No 82.

Állandó nagy választék az összes

Schroll-árukból, Zefirek, Cartonok, Poplinok, bélésáruk

Angol, francia és cseh

A buhusi és prejmari posztógyárak vezérképviselete.

Rador 2061

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.